

ANNI PAULINI PEREGRINATIO

24. června – 5. července 2009

MONTE SANT'ANGELO – SV. MICHAEL

„Předtím, než se vydáte ke mně ... jděte nejprve na Monte Sant'Angelo a tam prostě archanděla Michaela o pomoc a ochranu“ (sv. Pio z Pietrelciny)

V Puglii, na Monte Gargano, se ve městě Monte Sant'Angelo nachází nejslavnější svatyně Západu, zasvěcená sv. archandělu Michaelovi.

Na vrcholu hory se rozprostírá zvláštní bazilika tvořená komplexem staveb z různých období, obklopujících jeskyni. Svědectví patnácti staletí dějin. Od nepaměti je toto místo - známé v celém světě - místem

odpuštění a modlitby. Neznámý autor jej před tisíci lety popsal těmito slovy: „Svatyně sv. Michaela je všude známa a opěvována nikoli pro oslnivost svých mramorů, nýbrž pro zázračné události, k nimž zde došlo: skromné výrazem, ale bohaté nebeskými ctnostmi, neboť jej založil a posvětil sám archanděl Michael, jenž u vědomí lidské křehkosti, sestoupil z nebe, aby lidé mohli na tomto místě účast na Božích věcech“.

Počátek svatyně lze položit na konec V. století a počátek VI. století. Dokládají to starobylé písemné prameny: list, zaslaný v roce 493/494 papežem Gelasiem I. biskupu Larinovi, a další list, zaslaný samotným papežem ad Herculentius, biskupu z Potenzy (492-496) a dále pak zmínka, uvedená v martyrologiu u data 29. září.

Přesným, podrobným a působivým způsobem však pozoruhodné dějiny a zázraky, jež stály u zrodu kultu sv. archanděla Michaela na Gargánu popisuje kniha *Liber de apparitione sancti Michelis in Monte Gargano*, sepsaná v VIII. století.

Tato úcta je spojena s tradicí čtyř zjevení, k nimž zde během staletí došlo, a která jsou popsána s mimořádnou a působivou živostí, a vydávají svědectví o zázračných událostech, ke kterým zde došlo.

První zjevení se tradičně datuje do roku 490, a je obestřeno více legendárními a ohromujícími

okolnostmi, a je rovněž známé jako příběh s býkem.

Jednoho dne se urozený a bohatý pán ze Siponta vydal pást svá stáda na úpatí hory Gargáno. Znenadání mu zmizel nejkrásnější býk. Po dlouhém a namáhavém hledání jej našel klečícího u otvoru jedné z jeskyní. V hněvu vzal luk a vystřelil šíp proti neposlušnému zvířeti. Šíp se však z nepochopitelných důvodů otočil a místo zvířete zasáhl nohu urozeného pána.

Ten, zneklidněn tím, co se stalo, šel k biskupovi, kterému vše vypověděl. Jakmile biskup pozoruhodnou historku vyslechl, nařídil mu tři dny modliteb a pokání. Když uplynuly, zjevil se biskupovi archanděl Michael a takto promluvil: „*Já jsem archanděl Michael a povždy dlím v Boží přítomnosti. Tato jeskyně je mi svatá, já jsem si ji zvolil; já sám jsem jejím strážcem ... Tam, kde se dokořán otvírá skála mohou být odpuštěny hříchy lidí ... To, oč se zde bude v modlitbě prosit, bude vyslyšeno. Vystup tedy na horu a zasvěť jeskyni křesťanské úctě.*“

Protože však ona tajemná a skoro nedostupná hora byla dlouhou dobu místem Mitrova pohanského kultu, biskup dlouho váhal, než se rozhodl uposlechnout slov archandělových.

Druhé zjevení svatého Michaela, zvané „vítězné“, se tradičně datuje do roku 492, i když někteří současní badatelé vztahují událost na období války mezi longobardským vévodou Grimoaldem a Řeky v roce 662-663, kdy vítězství, k němuž došlo 8. května, Longobardi připisovali přimluvě a mocné pomoci sv. Michaela.

Město Siponto, - jak vypráví tradice, - bylo v obležení nepřátelských hord a blízko dobytí. Biskup sv. Vavřinec vymohl na nepříteli třídenní příměří a s důvěrou se v modlitbě a pokání obrátil na nebeského vojevůdce. Když vypršela třídenní lhůta, zjevil se biskupovi archanděl Michael a předpověděl mu jisté a naprosté vítězství. Tato zvěst naplnila srdce obležených velkou nadějí. Obránci vyšli z města a začal urputný boj, provázený hromobitím a blesky mimořádné intenzity. Vítězství sipontinských bylo drtivé.

Třetí zjevení bývá zváno „epizoda zasvěcení“. Tradice vypráví, že po nabytém vítězství se už biskup vyplnění přání nebeského posla nebránil a rozhodl se v roce 493 zasvětit jeskyni sv. archandělu Michaelovi, na poděkování za záchranu. Tento záměr podporoval i papež Gelasius I. (492-496). Archanděl se však zjevil znovu a oznámil mu, že on sám si už jeskyni posvětil. Sv. Vavřinec, biskup ze Siponta, se proto spolu s ostatními sedmi biskupy Puglie, zástupu věřících a sipontského kléru, vydal k posvátnému místu. Během procesí došlo k zázraku: objevilo se několik orlů a svými rozpjatými křídly chránili biskupy před žářem slunečních paprsků. Když přišli k jeskyni, našli tam oltář pokrytý nachovým páliem a nad ním se tyčil kříž. Navíc, jak vypráví legenda, našli ve skále otisk dětské nohy – nadpřirozené znamení zanechané sv. Michaelem. Svatý biskup tu pak s nesmírnou radostí slavil první mši svatou. Bylo to 29. září.

Samotná jeskyně, jako jediné bohoslužebné místo, které nebylo posvěceno lidskou rukou, nese po staletí název „Nebeská bazilika“.

Čtvrté zjevení se odehrálo v roce 1656, kdy celou jižní Itálii pustošil strašlivý mor. Arcibiskup Alfonso Puccinelli, nenacházející žádného lidského prostředku, jak zabránit šířící se epidemii, obrátil se v modlitbách a postech k archandělu Michaelovi. Pastýř duší dokonce uvažoval, jak ještě více vyburcovat Boží vůli, a vložil do rukou sochy sv. Michaela prosbu psanou jménem celého města. A hle, na úsvitu 22. září, zatímco se modlil v pokoji biskupského paláce na Monte Sant'Angelo, pocítil jakoby zemětřesení a tu se mu zjevil sv. Michael v oslnivém jasu a přikázal mu, aby požehnal kameny z jeho jeskyně a vyryl na ně kříž s písmeny M. A. (Michael, archanděl). Každý, kdo tyto kameny bude u sebe zbožně nosit, bude moru uchráněn. Netrvalo dlouho a celé město bylo moru zbaveno, jak archanděl slíbil. A nejen to, zachráněni byli i všichni, kdo si tyto kameny vyžádali, ať už se nacházeli kdekoliv.

V trvalou památku tohoto zázraku a jako projev nekonečné vděčnosti, dal arcibiskup postavit památník sv. Michaela na náměstí, na němž stojí dodnes, právě naproti balkónu onoho pokoje, v němž se odehrálo zjevení, a na památník nechal napsat tato slova:

AL PRINCIPE DEGLI ANGELI VINCITORE DELLA PESTE PATRONO E CUSTODE
MONUMENTO DI ETERNA GRATITUDINE ALFONSO PUCCINELLI 1656

**PAMÁTNÍK KNÍŽETI ANDĚLŮ VÍTĚZI NAD MOREM PATRONU A OCHRÁNCI
V NEKONEČNÉ VDĚČNOSTI ALFONSO PUCCINELLI 1656**

Svatá jeskyně byla po staletí metou poutníků, místem modlitby a především smíření s Bohem. Zjevení jsou totiž znamením, výzvou, která se obrací k člověku, aby se sklonil před Božím majestátem. Během patnácti staletí dějin putovali do svatyně na Gargánu – „domu Božího a brány nebes“ křesťané z celého světa, aby tu znovu nacházeli pokoj a odpuštění v milující náruči Otce a uctili sv. archanděla Michaela, Knížete nebeského vojska, a jak on vyznávali svým životem: „Kdo jako Bůh“. Mezi poutníky nacházíme mnoho papežů

(Gelasius I., sv. Lev IX., Urban II., Alexandr III., Řehoř X., sv. Celestin V., Jan XIII. jako kardinál, Jan Pavel II., Josef kardinál Ratzinger), panovníků (Ludvík II., Ota III. a jeho manželka Theofanie, Jindřich II., Matylda z Canossy, Karel I. z Anjou, Alfons Aragonský, Ferdinand Katolický, Zikmund, král polský, bourbonští králové Ferdinand I a II., Viktor Emmanuel III. a Hubert II. Savojský), různé hlavy vlád a ministři a také mnoho světců (Anselm, Bernard z Clairvaux, Guglielmo z Vercelli, František z Assisi – který sem z úcty ke svatému Michaelovi přišel bos, podobně jako Ota III., Brigita Švédská, Alfons z Liguori, Gerard Maiella, Pio z Pietrelciny a mnoho dalších), ale především tisíce poutníků ze všech národů, kteří přitahováni zcela jedinečnou nebeskou bazilikou, kde nacházejí naději, odpuštění a pokoj na přímlovu sv. Michaela, archanděla. Tady člověk zakouší milost lásky, protože si uvědomuje, že existuje někdo, kdo jej opravdově miluje.

ANDĚLÉ

(úvaha Jeho Eminence Tomáše kardinála Špidlíka, S.I., čestného občana Pustiměře)

Jeden Ital, který prý jezdil rychlostí 180 km po autostrádě, prý vzal s sebou tři jiné: Němce, Francouze a spolukrajana Itala. Sotva začal uhánět podle svého zvyku, Němec ho poklepal na rameno: „Zastav! Já vystoupím.“ „Ale neboj se, já mám anděla strážného.“ „Říkám ti, zastav!“ Za chvíli následovala stejná scéna s Francouzem. Nakonec to nevydržel ani Ital: „Zastav, já také vystoupím.“ „I ty, už jsem ti řekl, že mám anděla strážného, proč se tedy bojíš?“ Nepomohlo to. Spolukraján také vystoupil a Ital jede sám a sám, rychlosti ještě přidal. Najednou ho někdo poklepe na rameni. „Kdo jsi ty?“ „Jsem tvůj anděl strážný. Zastav, já také vystoupím.“

Jsou skutečně andělé? Písmo svaté o nich mluví často a při různých okolnostech. Slovo anděl však není jméno, je to prostě označení funkce, znamená posel Boží, řecky *angelos*. O nebeských bytostech píše novozákonní *List Židům* (1,14): „Což není každý anděl jen duchem, vyslaným k těm, kdo mají dojít spasení?“ Píše totiž proti těm, kteří chtěli i Krista považovat jenom za anděla a ne za opravdového Syna Otce. List k židům ovšem nepopírá, že byl i Kristus poslán na svět, ale v něm se sám Bůh stal viditelným a přišel zvěstovat poselství spásy.

Je tedy rozdíl mezi poslem a poslem, jak je známe ze zkušenosti. Za nejnižší druh považujeme otroky, kteří jsou prostě posláni na práci. Ztrácejí všechnu samostatnost a svobodu, nemají tedy lidskou důstojnost. Ale i tu jsou stupně podle práce, která se ukládá. Nazýváme to česky dřičstvím, nádenictvím, když se někdo musí živit jenom tím, že se namáhá jenom svaly bez jakéhokoliv dalšího zájmu o to, co musí dělat. Začíná být víc ceněn, když

jde o něco důležitého. Vážnost dělníka pak ještě roste, čím víc se přitom uplatní jeho osobní vlohy a odpovědnost a čím vyšší postavení má pán, kterému slouží. Najít si pokud možná nejlepšího pána bylo ideálem tzv. feudální, nobilejší společnosti. Byli sice služebníky, ale už se považovali za velké pány ti, kteří se pohybovali na císařském dvoře. I v dnešním demokratickém světě udělá kariéru ten, kdo se stane ve státě ministrem. Nehledě k tomu, že latinské slovo *minister* znamená služebník, on už je členem „vlády“.

V této situaci bylo snadné pro duchovní autory udělat závěr náboženský. Vyjadřuje jej věta užívaná v liturgii: sloužit Bohu znamená kralovat. Vyššího pána si totiž nedovedeme představit, ani se nenajde důležitější práce, než je věčná spása celého světa. K té pak jsou posláni všichni křesťané. Vyjadřuje to jiný řecký termín, který má prakticky stejný význam jako anděl, totiž *apostolos*, apoštol. Křtem jsme tedy dosáhli opravdu vysoké kariéry: staly jsme se anděly a vyslanci nejvyššího pána, členy nebeského dvora. „Nebeské je dvorstvo krásné, blaze tomu, kdo tam dojde,“ zpíváme ve svatováclavském chorálu. Pokračujme však naši úvahu. Poslaný, *angelos*, bývá pověřen nějakou prací, ale může mu být také svěřeno poselství k nějaké osobě. I tu ovšem rozlišujeme ke komu je poslán a s jakou zprávou. Když král posílal list královně, zvolil si někoho, koho jakoby počítal ke své rodině. Vrcholným poselstvím je v tomto případě to, co v Písmu čteme o zvěstování Panně Marii (Lk 1,26-38). Už samo jméno Gabriel označuje funkci Božího posla a označuje se jako archanděl, jeden z předních vůdců andělských. Jak vysoce si tedy musí cenit Bůh osoby, ke které je vyslán tak zvláštní posel a jak důležitou zprávu musí zvěstovat! Jde tu o početí Bohočlověka, o uskutečnění jeho spasitelské činnosti na zemi.

Je to případ vrcholný, jedinečný, ale ne jediný. Vždyť každý člověk má vykonat na zemi jistý Bohem určený úkol. Nedivme se tedy tomu, že křesťané věří, že i k jeho vstupu do života Bůh posílá anděla, aby ho pak na cestě doprovázel, anděla strážného. Není radno tuze diskutovat o bytosti a povaze těchto tajemných nebeských duchů. Spokojme se s mluvou Písma, které nám je líčí jako spolupracovníky Boží prozřetelnosti ve světě. Stvoření člověka a jeho růst k obrazu a podobnosti Krista je ovšem dílo privilegované. Proto už Otcové církve připisují jednotlivým národům, městům i každému člověku zvláštního anděla, aby ho vedl a ochraňoval v nebezpečí, aby byl andělem strážným. Dávají mu krásná jména. Sv. Jan Chryzostom jej nazývá naším „pedagogem“, pro sv. Bazila je „společník na cestě“, pro jiné je především ochránce proti vnějším a vnitřním nebezpečím. Jeho vychovatelská funkce se uskutečňuje především tím, že nám v příhodné době vnuká správné myšlenky, abychom rozřešili životní problémy a v hodinu smrti nás doprovází, abychom předstoupili k věčnému soudci se svým obhájcem. Proto se zpívá při pohřebních obřadech antifona: „Do ráje nebes přiveďte ho andělé, aby s Lazarem, druhdy chudobným, požíval tam věčné slávy.“

V životopisech svatých čteme mnoho příkladů o tom, jak jisté vyvolené osoby přítomnost svého anděla vnímaly viditelně a přímo s nimi hovořily, jako např. sv. Anežka Římská nebo Gemma Galgani. Je to ovšem vděčný námět pro umělce. Dětem se zavěšuje nad postýlku obrázek strážného anděla a modlitbička k němu bývá první, kterou se naučí zpaměti. Kontemplativní poustevníci připisovali andělům zvláštní funkci při zahánění zmatených myšlenek a pokušení. Jednoho takového jsem potkal v Rumunsku a ten mi dalo toto vysvětlení: „Žiji tu v lese, naprosto o samotě, ale svět je dnes tak zmatený, že jeho sugesce proniká i sem ke mně. Na štěstí mne chrání sugesce vyšší, přicházející z nebe.“ Tato situace je ještě aktuálnější pro nás, proto věříme v ochranu dobrých duchů i my a můžeme být dobré mysli.